ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഏകാദശസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഗോവിന്ദഭുജഗുപ്തായാം ദ്വാരവത്യാം കുരൂദ്വഹ ।
അവാത്സീന്നാരദോഽഭീക്ഷ്ണം കൃഷ്ണോപാസനലാലസഃ ॥ **1** ॥

കോ നു രാജന്നിന്ദ്രിയവാൻ മുകുന്ദചരണാംബുജം ।
ന ഭജേത് സർവതോമൃത്യുരുപാസ്യമമരോത്തമൈഃ ॥ **2** ॥

തമേകദാ തു ദേവർഷിം വസുദേവോ ഗൃഹാഗതം ।
അർചിതം സുഖമാസീനമഭിവാദ്യേദമബ്രവീത് ॥ **3** ॥

വസുദേവ ഉവാച
ഭഗവൻ ഭവതോ യാത്രാ സ്വസ്തയേ സർവദേഹിനാം ।
കൃപണാനാം യഥാ പിത്രോരുത്തമശ്ലോകവർത്മനാം ॥ **4** ॥

ഭൂതാനാം ദേവചരിതം ദുഃഖായ ച സുഖായ ച ।
സുഖായൈവ ഹി സാധൂനാം ത്വാദൃശാമച്യുതാത്മനാം ॥ **5** ॥

ഭജന്തി യേ യഥാ ദേവാൻ ദേവാ അപി തഥൈവ താൻ ।
ഛായേവ കർമസചിവാഃ സാധവോ ദീനവത്സലാഃ ॥ **6** ॥

ബ്രഹ്മംസ്തഥാപി പൃച്ഛാമോ ധർമാൻ ഭാഗവതാംസ്തവ ।
യാംശ്രുത്വാ ശ്രദ്ധയാ മർത്യോ മുച്യതേ സർവതോഭയാത് ॥ **7** ॥

അഹം കില പുരാനന്തം പ്രജാർഥോ ഭുവി മുക്തിദം।
അപൂജയം ന മോക്ഷായ മോഹിതോ ദേവമായയാ ॥ **8** ॥

യഥാ വിചിത്രവ്യസനാദ് ഭവദ്ഭിർവിശ്വതോഭയാത്।
മുച്യേമ ഹ്യഞ്ജസൈവാദ്ധാ തഥാ നഃ ശാധി സുവ്രത ॥ **9** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
രാജന്നേവം കൃതപ്രശ്നോ വസുദേവേന ധീമതാ।
പ്രീതസ്തമാഹ ദേവർഷിർഹരേഃ സംസ്മാരിതോ ഗുണൈഃ ॥ **10** ॥

നാരദ ഉവാച
സമ്യഗേതദ് വ്യവസിതം ഭവതാ സാത്വതർഷഭ।
യത് പൃച്ഛസേ ഭാഗവതാൻ ധർമാംസ്ത്വം വിശ്വഭാവനാൻ ॥ **11** ॥

ശ്രുതോഽനുപഠിതോ ധ്യാത ആദൃതോ വാനുമോദിതഃ।
സദ്യഃ പുനാതി സദ്ധർമോ ദേവ വിശ്വദ്രുഹോഽപി ഹി ॥ **12** ॥

ത്വയാ പരമകൽയാണഃ പുൺയശ്രവണകീർതനഃ।
സ്മാരിതോ ഭഗവാനദ്യ ദേവോ നാരായണോ മമ ॥ **13** ॥

അത്രാപ്യുദാഹരന്തീമമിതിഹാസം പുരാതനം।
ആർഷഭാണാം ച സംവാദം വിദേഹസ്യ മഹാത്മനഃ ॥ **14** ॥

പ്രിയവ്രതോ നാമ സുതോ മനോഃ സ്വായംഭുവസ്യ യഃ।
തസ്യാഗ്നീധ്രസ്തതോ നാഭിരൃഷഭസ്തത്സുതഃ സ്മൃതഃ ॥ **15** ॥

തമാഹുർവാസുദേവാംശം മോക്ഷധർമവിവക്ഷയാ।
അവതീർണം സുതശതം തസ്യാസീദ് ബ്രഹ്മപാരഗം ॥ **16** ॥

തേഷാം വൈ ഭരതോ ജ്യേഷ്ഠോ നാരായണപരായണഃ।
വിഖ്യാതം വർഷമേതദ് യന്നാമ്നാ ഭാരതമദ്ഭുതം ॥ **17** ॥

സ ഭുക്തഭോഗാം ത്യക്ത്വേമാം നിർഗതസ്തപസാ ഹരിം।
ഉപാസീനസ്തത്പദവീം ലേഭേ വൈ ജൻമഭിസ്ത്രിഭിഃ ॥ **18** ॥

തേഷാം നവ നവദ്വീപപതയോഽസ്യ സമന്തതഃ।
കർമതന്ത്രപ്രണേതാര ഏകാശീതിർദ്വിജാതയഃ ॥ **19** ॥

നവാഭവൻ മഹാഭാഗാ മുനയോ ഹ്യർഥശംസിനഃ।
ശ്രമണാ വാതരശനാ ആത്മവിദ്യാവിശാരദാഃ ॥ **20** ॥

കവിർഹരിരന്തരിക്ഷഃ പ്രബുദ്ധഃ പിപ്പലായനഃ।
ആവിർഹോത്രോഽഥ ദ്രുമിലശ്ചമസഃ കരഭാജനഃ ॥ **21** ॥

ത ഏതേ ഭഗവദ്രൂപം വിശ്വം സദസദാത്മകം।
ആത്മനോഽവ്യതിരേകേണ പശ്യന്തോ വ്യചരൻ മഹീം ॥ **22** ॥

അവ്യാഹതേഷ്ടഗതയഃ സുരസിദ്ധസാധ്യ -
ഗന്ധർവയക്ഷനരകിന്നരനാഗലോകാൻ।
മുക്താശ്ചരന്തി മുനിചാരണഭൂതനാഥ -
വിദ്യാധരദ്വിജഗവാം ഭുവനാനി കാമം ॥ **23** ॥

ത ഏകദാ നിമേഃ സത്രമുപജഗ്മുർയദൃച്ഛയാ।
വിതായമാനമൃഷിഭിരജനാഭേ മഹാത്മനഃ ॥ **24** ॥

താൻ ദൃഷ്ട്വാ സൂർയസങ്കാശാൻ മഹാഭാഗവതാൻ നൃപ।
യജമാനോഽഗ്നയോ വിപ്രാഃ സർവ ഏവോപതസ്ഥിരേ ॥ **25** ॥

വിദേഹസ്താനഭിപ്രേത്യ നാരായണപരായണാൻ।
പ്രീതഃ സമ്പൂജയാഞ്ചക്രേ ആസനസ്ഥാൻ യഥാർഹതഃ ॥ **26** ॥

താൻ രോചമാനാൻ സ്വരുചാ ബ്രഹ്മപുത്രോപമാൻ നവ।
പപ്രച്ഛ പരമപ്രീതഃ പ്രശ്രയാവനതോ നൃപഃ ॥ **27** ॥

വിദേഹ ഉവാച
മൻയേ ഭഗവതഃ സാക്ഷാത് പാർഷദാൻ വോ മധുദ്വിഷഃ।
വിഷ്ണോർഭൂതാനി ലോകാനാം പാവനായ ചരന്തി ഹി ॥ **28** ॥

ദുർലഭോ മാനുഷോ ദേഹോ ദേഹിനാം ക്ഷണഭംഗുരഃ।
തത്രാപി ദുർലഭം മൻയേ വൈകുംഠപ്രിയദർശനം ॥ **29** ॥

അത ആത്യന്തികം ക്ഷേമം
പൃച്ഛാമോ ഭവതോഽനഘാഃ।
സംസാരേഽസ്മിൻ ക്ഷണാർധോഽപി
സത്സംഗഃ ശേവധിർനൃണാം ॥ **30** ॥

ധർമാൻ ഭാഗവതാൻ ബ്രൂത യദി നഃ ശ്രുതയേ ക്ഷമം।
യൈഃ പ്രസന്നഃ പ്രപന്നായ ദാസ്യത്യാത്മാനമപ്യജഃ ॥ **31** ॥

ശ്രീനാരദ ഉവാച
ഏവം തേ നിമിനാ പൃഷ്ടാ വസുദേവ മഹത്തമാഃ।
പ്രതിപൂജ്യാബ്രുവൻ പ്രീത്യാ സസദസ്യർത്വിജം നൃപം ॥ **32** ॥

കവിരുവാച
മൻയേഽകുതശ്ചിദ്ഭയമച്യുതസ്യ
പാദാംബുജോപാസനമത്ര നിത്യം।
ഉദ്വിഗ്നബുദ്ധേരസദാത്മഭാവാദ്
വിശ്വാത്മനാ യത്ര നിവർതതേ ഭീഃ ॥ **33** ॥

യേ വൈ ഭഗവതാ പ്രോക്താ ഉപായാ ഹ്യാത്മലബ്ധയേ।
അഞ്ജഃ പുംസാമവിദുഷാം വിദ്ധി ഭാഗവതാൻ ഹി താൻ ॥ **34** ॥

യാനാസ്ഥായ നരോ രാജൻ ന പ്രമാദ്യേത കർഹിചിത്।
ധാവൻ നിമീൽയ വാ നേത്രേ ന സ്ഖലേന്ന പതേദിഹ ॥ **35** ॥

കായേന വാചാ മനസേന്ദ്രിയൈർവാ
ബുദ്ധ്യാഽഽത്മനാ വാനുസൃതസ്വഭാവാത് ।
കരോതി യദ് യത് സകലം പരസ്മൈ
നാരായണായേതി സമർപയേത്തത് ॥ **36** ॥

ഭയം ദ്വിതീയാഭിനിവേശതഃ സ്യാ -
ദീശാദപേതസ്യ വിപർയയോഽസ്മൃതിഃ ।
തന്മായയാതോ ബുധ ആഭജേത്തം
ഭക്ത്യൈകയേശം ഗുരുദേവതാത്മാ ॥ **37** ॥

അവിദ്യമാനോഽപ്യവഭാതി ഹി ദ്വയോ -
ർധ്യാതുർധിയാ സ്വപ്നമനോരഥൗ യഥാ ।
തത് കർമസങ്കൽപവികൽപകം മനോ
ബുധോ നിരുന്ധ്യാദഭയം തതഃ സ്യാത് ॥ **38** ॥

ശൃണ്വൻ സുഭദ്രാണി രഥാംഗപാണേ -
ർജൻമാനി കർമാണി ച യാനി ലോകേ ।
ഗീതാനി നാമാനി തദർഥകാനി
ഗായൻ വിലജ്ജോ വിചരേദസംഗഃ ॥ **39** ॥

ഏവംവ്രതഃ സ്വപ്രിയനാമകീർത്യാ
ജാതാനുരാഗോ ദ്രുതചിത്ത ഉച്ചൈഃ ।
ഹസത്യഥോ രോദിതി രൗതി ഗായ -
ത്യുൻമാദവന്നൃത്യതി ലോകബാഹ്യഃ ॥ **40** ॥

ഖം വായുമഗ്നിം സലിലം മഹീം ച
ജ്യോതീംഷി സത്ത്വാനി ദിശോ ദ്രുമാദീൻ ।
സരിത്സമുദ്രാംശ്ച ഹരേഃ ശരീരം
യത് കിഞ്ച ഭൂതം പ്രണമേദനൻയഃ ॥ **41** ॥

ഭക്തിഃ പരേശാനുഭവോ വിരക്തി -
രന്യത്ര ചൈഷ ത്രിക ഏകകാലഃ।
പ്രപദ്യമാനസ്യ യഥാശ്നതഃ സ്യു -
സ്തുഷ്ടിഃ പുഷ്ടിഃ ക്ഷുദപായോഽനുഘാസം ॥ **42** ॥

ഇത്യച്യുതാംഘ്രിം ഭജതോഽനുവൃത്ത്യാ
ഭക്തിർവിരക്തിർഭഗവത്പ്രബോധഃ।
ഭവന്തി വൈ ഭാഗവതസ്യ രാജം -
സ്തതഃ പരാം ശാന്തിമുപൈതി സാക്ഷാത് ॥ **43** ॥

രാജോവാച
അഥ ഭാഗവതം ബ്രൂത യദ്ധർമോ യാദൃശോ നൃണാം।
യഥാ ചരതി യദ് ബ്രൂതേ യൈർലിംഗൈർഭഗവത്പ്രിയഃ ॥ **44** ॥

ഹരിരുവാച
സർവഭൂതേഷു യഃ പശ്യേദ് ഭഗവദ്ഭാവമാത്മനഃ।
ഭൂതാനി ഭഗവത്യാത്മൻയേഷ ഭാഗവതോത്തമഃ ॥ **45** ॥

ഈശ്വരേ തദധീനേഷു ബാലിശേഷു ദ്വിഷത്സു ച।
പ്രേമമൈത്രീകൃപോപേക്ഷാ യഃ കരോതി സ മധ്യമഃ ॥ **46** ॥

അർചായാമേവ ഹരയേ പൂജാം യഃ ശ്രദ്ധയേഹതേ।
ന തദ്ഭക്തേഷു ചാൻയേഷു സ ഭക്തഃ പ്രാകൃതഃ സ്മൃതഃ ॥ **47** ॥

ഗൃഹീത്വാപീന്ദ്രിയൈരർഥാൻ യോ ന ദ്വേഷ്ടി ന ഹൃഷ്യതി।
വിഷ്ണോർമായാമിദം പശ്യൻ സ വൈ ഭാഗവതോത്തമഃ ॥ **48** ॥

ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണമനോധിയാം യോ
ജൻമാപ്യയക്ഷുദ്ഭയതർഷകൃച്ഛ്രൈഃ।

സംസാരധർമൈരവിമുഹ്യമാനഃ
സ്മൃത്യാ ഹരേർഭാഗവതപ്രധാനഃ ॥ **49** ॥

ന കാമകർമബീജാനാം യസ്യ ചേതസി സംഭവഃ।
വാസുദേവൈകനിലയഃ സ വൈ ഭാഗവതോത്തമഃ ॥ **50** ॥

ന യസ്യ ജൻമകർമഭ്യാം ന വർണാശ്രമജാതിഭിഃ।
സജ്ജതേഽസ്മിന്നഹംഭാവോ ദേഹേ വൈ സ ഹരേഃ പ്രിയഃ ॥ **51** ॥

ന യസ്യ സ്വഃ പര ഇതി വിത്തേഷ്വാത്മനി വാ ഭിദാ।
സർവഭൂതസമഃ ശാന്തഃ സ വൈ ഭാഗവതോത്തമഃ ॥ **52** ॥

ത്രിഭുവനവിഭവഹേതവേഽപ്യകുംഠ -
സ്മൃതിരജിതാത്മസുരാദിഭിർവിമൃഗ്യാത്।
ന ചലതി ഭഗവത്പദാരവിന്ദാ -
ൽലവനിമിഷാർധമപി യഃ സ വൈഷ്ണവാഗ്ര്യഃ ॥ **53** ॥

ഭഗവത ഉരുവിക്രമാംഘ്രിശാഖാ -
നഖമണിചന്ദ്രികയാ നിരസ്തതാപേ।
ഹൃദി കഥമുപസീദതാം പുനഃ സ
പ്രഭവതി ചന്ദ്ര ഇവോദിതേഽർകതാപഃ ॥ **54** ॥

വിസൃജതി ഹൃദയം ന യസ്യ സാക്ഷാ -
ദ്ധരിരവശാഭിഹിതോഽപ്യഘൗഘനാശഃ।
പ്രണയരശനയാ ധൃതാംഘ്രിപദ്മഃ
സ ഭവതി ഭാഗവതപ്രധാന ഉക്തഃ ॥ **55** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ഏകാദശസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥